

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 90/2021-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Juraj Bizoň, LL.M., proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 5 Co 60/2018-664 z 27. júna 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 179/2018 z 28. mája 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. augusta 2020 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 60/2018-664 z 27. júna 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Cdo 179/2018 z 28. mája 2020. Sťažovatelia navrhujú napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ], ktorý mal pohľadávku proti nebohému [REDAKOVANÉ] (zomrelému 2. októbra 2000) v sume 280 000 Sk (9 294,30 eur) s príslušenstvom (ďalej len „žalobca“), sa žalobou z 29. januára 2007 v znení zmeny žaloby zo 6. septembra 2007 domáhal proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná v 1. rade“), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná v 3. rade“) a sťažovateľom ako žalovaným v 4. až 7. rade určenia neplatnosti právnych úkonov – kúpnej zmluvy zo 14. mája 1999 a kúpnej zmluvy zo 16. januára 2007, predmetom ktorých bol prevod nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], spočívajúceho v rozpore vo vôli prejavenej a vo vôli skutočnej, pokiaľ ide o výšku kúpnej ceny, ktorá bola v kúpnej zmluve zo 14. mája 1999 dojednaná na 1 030 937 Sk (34 220,84 eur), avšak v skutočnosti žalovaní v 4. a 5. rade zaplatili [REDAKOVANÉ] a žalovanej v 1. rade 1 600 000 Sk (53 110,27 eur). Kúpnu zmluvou zo 16. januára 2007 žalovaní v 4. a 5. rade uvedené nehnuteľnosti previedli na svoje deti – žalovaných v 6. a 7. rade.

3. Okresný súd Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 8 C 33/2007-489 z 22. októbra 2014 určil, že predmetné kúpne zmluvy sú absolútne neplatné.

4. Krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co 6/2015-542 z 30. mája 2016 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení uvedeného rozhodnutia krajský súd konštatoval, že v danej veci bol daný naliehavý právny záujem žalobcu na podaní určovacej žaloby, avšak pri skúmaní všetkých zložiek prejavu vôle nezistil nedostatky, ktoré by mohli vyvolať absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy. Motív, prečo prišlo reálne k zaplateniu vyššej kúpnej ceny ako tej, ktorá bola písomne dohodnutá, nie je skutočnosťou rozhodujúcou pre určenie neplatnosti kúpnej ceny a spôsobujúcej jej absolútnu neplatnosť. Zároveň bolo treba prihliadať na dobrú vieru žalovaných v 1. až 7. rade ako nadobúdateľov predmetných nehnuteľností.

5. Na základe dovolania žalobcu najvyšší súd uznesením č. k. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (1 Cz 129/74) pri posúdení otázky rozporu medzi vôľou a jej prejavom v písomnej kúpnej zmluve o prevode nehnuteľností v časti určenia kúpnej ceny a nesprávnym právnym záverom o platnosti predmetných kúpnych zmlúv.

6. Následne krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 371 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako vecne správny.

7. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľov, v ktorom tvrdili, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení neplatnosti kúpnych zmlúv ako základného predpokladu na rozhodnutie o určovacej žalobe [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP], napadnutým uznesením odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. V odôvodnení uvedeného rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia sťažovateľmi nastolenej otázky, ale od otázky uvedenej v predchádzajúcom (zrušujúcom) uznesení najvyššieho súdu. Najvyšší súd zároveň konštatoval, že sťažovatelia nepodali dovolanie z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

II. Argumentácia sťažovateľov

8. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podali sťažovatelia ústavnú sťažnosť [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], v ktorej namietli, že napriek stavu právnej istoty nastolenému rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 6/2015-542 z 30. mája 2016 bola predmetná vec uznesením najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018 otvorená, čím nastal právny chaos, pretože:

- a) sťažovatelia v 3. a 4. rade, ktorí nehnuteľnosti užívajú a doteraz ich užívali ako vlastné a investovali do nich, nemajú k nim právny titul,
- b) žalovaná v 1. rade si nenárokuje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam,
- c) žalovaní v 1. až 3. rade ako dedičia nebohého [REDAKOVANÉ] nepodali žiadosť o dodatočné prejednanie dedičstva, pretože sa necítia byť vlastníckmi nehnuteľností,
- d) pohľadávka žalobcu proti nebohému [REDAKOVANÉ] je od roku 2009 premlčaná, čo znamená, že určenie, že predmetné kúpne zmluvy sú absolútne neplatné, nevedlo ku konečnému vyriešeniu sporu, ale nevyhnutne smeruje k iniciácii ďalších súdnych konaní.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd súc viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde) zásadne môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Tvrdenie o porušení iných práv, resp. iným subjektom uvedeným v odôvodnení sťažnosti mimo petit návrhu, ústavný súd považuje iba za súčasť argumentácie (III. ÚS 443/2017).

10. Ústavný súd, akceptujúc autonómiu vôle navrhovateľov, ak zákon o ústavnom súde vyslovene neuvedie inak, nemá možnosť rozhodovať *ultra petitem* a rozširovať individuálnu ochranu ústavnosti nad rámec, ktorý navrhovatelia požadujú (navrhujú). Taká možnosť tu nie je ani v prípade, že by zo skutkového stavu opísaného v návrhu na začatie konania vyplývali porušenia ďalších článkov ústavy alebo medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách podľa čl. 7 ods. 5 ústavy. Bez aktívneho prístupu navrhovateľov ústavný súd zásadne nie je oprávnený ani povinný prijímať výroky, ktorých sa navrhovatelia v petite nedomáhali, hoci by sa javili ako účinný prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd. Preto treba za osobitne dôležitú považovať náležitosť návrhu spočívajúcu v tom, že navrhovateľ musí uviesť, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (m. m. III. ÚS 419/2018).

11. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom tohto návrhu, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Takto vymedzený rozsah prieskumu ústavného súdu môže byť vo výnimočných okolnostiach

modifikovaný (zvyčajne rozšírený) dôvodmi ústavnej sťažnosti (tak ako to *expressis verbis* vyplýva z § 45 zákona o ústavnom súde; pozn.), z ktorých ale musí zrozumiteľne vyplývať nespochybniteľný záujem sťažovateľa podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu konkrétne a adresne vymedzené rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (vymedzený predmetom, subjektom a inými, najmä časovými súvislosťami), na čo musí nevyhnutne vecne nadväzovať aj pregnantná súvzťažná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa. Jedine za kumulatívneho splnenia týchto podmienok je tak potom možné prekročiť petit ústavnej sťažnosti pri rešpektovaní ontologickej podstaty tohto ústavného inštitútu, potierajúc pritom prehnanú ústavnoprávnu solemnitú, ktorej dôsledky by mohli ohroziť materiálnu ochranu sťažovateľových základných práv a slobôd (I. ÚS 514/2020).

12. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 60/2018-664 z 27. júna 2018 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 179/2018 z 28. mája 2020.

13. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že neobsahuje osobitnú náležitosť, ktorou je uvedenie konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, pre ktoré malo podľa sťažovateľov dôjsť k porušeniu ich základných práv [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde] rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 60/2018-664 z 27. júna 2018 a uznesením najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 179/2018 z 28. mája 2020.

14. Námietky sťažovateľov smerujú proti predchádzajúcemu (zrušujúcemu) uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018, ktoré už predmetom ústavného prieskumu bolo. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 235/2018-15 z 18. júla 2018 ústavnú sťažnosť sťažovateľov proti uvedenému uzneseniu najvyššieho súdu odmietol, pričom argumentáciu sťažovateľov jednotlivo a ani v súhrne nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu a tiež po jeho preskúmaní nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup pri hodnotení (ne)zákonosti postupu a rozhodnutia odvolacieho súdu mohol zakladať rozumný a aj spravodlivý dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného uznesenia najvyššieho súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa týka vecí, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené [§ 55 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Prekážka veci rozsúdenej bráni opätovnému prieskumu uvedeného uznesenia najvyššieho súdu ústavným súdom.

15. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. US 311/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. ÚS 43/04). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

16. Obsahom ústavnej sťažnosti takéto námietky sťažovateľov (zastúpených kvalifikovaným právnym zástupcom) neboli, preto nebol žiadny právny dôvod na ústavný prieskum napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Vzhľadom na tento nedostatok odôvodnenia, ktorý predstavuje podstatnú náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy a ktorý nemožno považovať za odstrániteľný nedostatok formálnej povahy (na ktorý cieľ § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, pozn.), ústavný súd v okolnostiach daného prípadu sťažovateľov na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti spočívajúcich v jej nedostatočnom odôvodnení nevyzýval.

17. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názormi všeobecných súdov nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozhodnutí. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) totiž nepatrí právo sporových strán dožadovať sa nimi navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

18. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 10. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu